

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖИВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овај листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му в годишња безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скупљъ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларию по' цв. на пола год.

ОРАО И СВИНЯ

ИЛИ НАША БРАБА ПОДМИЊЕНА ОДЪ ТУРАКА

(Одъ П. П. Њѣгоша Владике.)

Едномъ свиня изъ пуна корита
Предъ вратима имућнога дома
Ка' уміе по свиньски локаше;
Орай гордо на крутой литици
Величава крила одмараше
И оштраше смртоносне канце,
Бацаюћи пламене погледе
На све стране, у пролѣтне јутро,
Къ побѣди се новой готовећи —
Него свиня кано се налока
Повздиже туринь обрљани
И угледа на литицу орла,
Грокну крупно... па говори орлу:
„Шта ту чуцишь на голой литици
Несретниче и гладный айдуче,
Изгнаниче... подъ обштимъ проклетствомъ?
Што е твоя жалостна судбина!
Празна слава, и грабежь крвавый —
Па и съ крвлю, ручакъ безъ вечере —
Помири се и предай людима,
Вићи ка' се живи обилато,
Мени на данъ три корита даю,
Све пуниє едно одъ другога —
Па ціо данъ, у глѣбъ до ушию —
Преврабамъ се, на свієтъ уживамъ —
Ни што мислимъ, ни главу разбіямъ,
Но иза сна на пуно корито. —“
Орай тресну, на прикупи крила,
Съ презреніємъ одговара свиньи;
„Мож' се хвалить ка' поштено живишь,
Предъ свиняма, али не предъ нама,
Ербо наше племе поносито,
Такво га се гнушава живота —
Него ти се чудити и ніє,
Свиньски мислишь, а свиньски говоришь,
То ти сада даю и госте те.
Аль не зато ранга ты помншляшь,
Но докъ мало прикупишь сланине,
Па ће одмахъ малюгомъ по цику —
То погабашъ, мысемо грабительи;
Подъ вселенскимъ живимо процесомъ —
Опасности и кровпролића

То су наше игре и пирови —
Но ликови наши поносити
Есу символъ земногъ величества —
На крунама царскимъ блистаю,
Юшть се круне диче и поносе
Што су лика нашега достойне“ —
То изрече, па хитро полети
Ка' крилата изъ лука стріела,
У своєму надъ облакомъ царству —
Оста свиня у гадномъ брлогу
Чекаюћи у чело сѣкиру. —

ЛУКА ЛАЗАРЕВИЊЪ,

ВОЙВОДА СРБСКИЙ.

*Son ombre & jamais chérie
Triomphe avec les vainqueurs;
On n'a pas perdu la vie
Quand on vit dans tous les coeurs.*

Човекъ, кои свою младость проведе у непрестаной жельи да ради и дѣла за обште благо, кои у зрелости и мужеству непостане себичанъ; човекъ, кои дѣломъ своимъ покаже и докаже више него што пѣвци узгусле могу изпѣвати, оволико колико само очевидци могу вѣровати; човекъ, кои у ратно време несяе съ коня, докле га гођъ ране несвладаю; кой у мирно време зна ценити и уважавати миръ, и зна се задовольити обштомъ срећомъ; човекъ, кои у срећи народа налази свою едину срећу, кои у опасности отечества, незна шта е то опасность живота, кои тражећи и бранећи слободу и срећу свогъ отечества, потроши сву свою снагу: то е човекъ исторіе. Такови люди Србія у свако опасно време имала е доста. —

То су она срећна имена, коя се одъ племена племену причаю. То е она драгоценость народна, коя се потомству на аманетъ предае. — То е драго каменъ у онымъ крунама, кое не носе поедини люди него читавъ народъ. Таква имена, такве люде, таква дѣла, прибира свака исторія и меће у свое прве редове. — Наша е исторія створена, али ніє написана. Наша нова исторія почела е съ почеткомъ овога вѣка, свакой старъ человекъ нѣтъ е современникъ, и у свакомъ стои една частица наше нове исторіе, и са свакимъ старцемъ кои издише, пропада и една часть наше нове лепе али ненаписане исторіе. То е нескупљъна грађа, оны поедини частица,

изъ коихъ бы, кадъ бы се све у едно скупило, изашао лепъ споменъ нашемъ отечеству.

Нашъ народъ благодаранъ е справъ свои бранителя, ни едно име, кое спомена заслужуе, одъ косова па до данасъ нѣ забораваљно. Име и дѣло ни едного юнака нѣ остало неопѣвано. Ни едно лепо дѣло нѣ остало непохваљно. То су гусле были, кое су до данасъ замѣнивале перо историка.

Свакій простъ селякъ, кои е прешао 50. година, знао Карађорђу и Милошу, о њиовимъ ратовима и войводама, више приповедати, него што имамо написано. Мы знамо само њиова имена, али народъ зна њиове ратове и њиова дѣла. Шта више, не само да до сада нисмо се трудили да опишемо ратове ослобођеня Србије, да напоменемо и похвалимо дѣла и имена стары войвода; него на нашу злу срећу, едни су гледали едне, а други друге да већма оцрне, и кои е што о томе радю тай е по већој части онако радю и писао, како е њму и његовомъ интересу ишло у рачунъ, или како су му околности и време заповедали. Простъ народъ далеко е правичній, онъ споминуѣи узъ гусле свое войводе, нигда нѣ мртве юнаке осуђивао и дѣлио по живимъ партајама.

Наилепша и најбогатія круна за еданъ народъ, то е лепо написана исторія њгова. Юнаци, то су најлепше драгоцености такве круне. И у томъ лепомъ народномъ венцу, може се име *Луке Лазаревића* уплести у зачелю међу најславнија имена. Мишаръ, то е онај великій листъ народне исторіе, на коме е Генія народа, уписао име њгово.

Лука Лазаревићъ рођенъ е 1774. год. у селу Свилеуви окружія шабачкогъ, њговъ отаць звао се Тодоръ, њгова мати звала се Евросима, као што се звала и мати Кралъвића Марка, она е была родомъ изъ Мишара. Онъ е одъ самогъ детинства быо склонѣнъ за ратове. У младости својој прешао е у Аустрију, гди е три године и по кнѣгу учио. Кадъ се врати ожени се, и узме кѣрь Максима Пеића изъ Забрдице окр. Валѣвскогъ. Онъ е быо Кнез-Ранку братучедъ, кои немаюћи с' почетка дече држао га е место сына. Луку запои 1796. год. митрополитъ Данило, и даде му парохію Лютице и Коцелъву, онъ се за свою парохію Богу молио, али и бранію ю е често одъ душманске напасти. Нигда њга нѣ мрзило саблю извадити, онде гди види да сиротна раа невино страда. После седамъ година умре му жена, и остави му два сына Михайла и Кузмана, одъ кои првѣи погинуо е у рату 1828. год. бывши у руской войсцы офицеръ, при юришу залетіо се безъ обзира на турске топове викнувши: „или полковникъ или покойникъ“ ту е погинуо онако славно, као што заслужуе име његовогъ отца. Други му е сынъ умро.

Лука се одметуо воевати 1804. године, кадъ су Турцы изашли да мире буну коя се противъ дана дѣла. Одъ то доба, па до пропасти Србије подъ Карађорђемъ, Лука нѣ одпасивао оружіе одъ пояса. Кадъ е на Ужицу быо, носіо е іоште чинъ свештенички. На првој скупщини у Борку 1805. године, избере га и узме народъ њгове кнежине за свога войводу, кое име непрестано тукуѣи се за време рата, заслужіо е хиљадама пута. До то доба быо е њговъ животъ само цркви, а одъ то доба само отечеству посвећенъ. Онъ е знао да се треба богу молити, али и у исто доба треба и радити. Разлазећи се са скупщини изъ Борка, допушти онъ те му войвода

Молеръ, своіомъ рукомъ браду обрѣе. Пототъ доцнѣе оженіо се изъ Ядра, и владика валѣвски Антимъ быо му е кумъ. Лука е постао войвода надъ онымъ краевима, гди су дотле заповедали Ђурчія, Андрија Витомировићъ и Спужнићъ Остоя. — Одъ то доба почино најзнаменитій дани Луке Лазаревића, о коима изъ недостатка историчны дата, незнамо ништа приповедати. Онъ се тукао свуда нештедећи нигди свой животъ. На Мишару добыо е много рана. После пропасти Карађорђево, остави и Лука Србию своіомъ крвљу заливену. Оде у Бесарабію гди е до 1835 год. провео, неучаствуюћи нимало у крвавимъ ратовима подъ Милошемъ за ново ослобођенъ Србије. — Кадъ се повратио у ослобођено отечество, имао е пензію сходну тадашнімъ сиротномъ станю народне касе, а доцнѣе быо е членъ суда шабачкогъ. После буне 1842. год. постане онъ членомъ земальскогъ совѣта. Кадъ е доцнѣе сбогъ слабости здравля пензиониранъ, седіо е онъ у Шабцу кодъ свое куће. Онъ е побѣдіо 11. свој рана, ербо нѣ одъ њи умро него е умро одъ чисте старости. Њгове мишарске ране мучиле су га до последнѣгъ часа, и оне су му узрокъ были, што нѣ могао у доцнѣемъ ратованю, свою стару срећу пробати. Онъ е умро седећи 29. Апр. 1852. год. Оставіо е три сына. Њгова е породица стариномъ изъ Бирча, и едного е племена са Бирчаниномъ Иліомъ, само што се пре у Србию населила.

Тѣло е њгово у Шабцу торжественно саранѣно. Родолубивѣи епископъ шабачки Г. Јоаникиѣ, кои га е знао поштовати и уважавати за живота, умео е и по смрти њгово тѣло свечано и као што такавъ юнакъ заслужуе, саранити. При погребу говоріо е господинъ Епископъ слово, кое смо добыли приватнымъ путемъ и кое овде саобштавамо.

Лежитъ человекъ единою умрети, потомъ же судъ евр. гл. 9. ст. 27.

Кадъ намъ, любезни слушатели овакова прилика дође, да се споминѣи име едного човека, кои е овомъ бого-упокоеномъ србскомъ юнаку подобанъ: онда смо мы обычно навикли се, слушати само слова похвале людске, а не чути уедно и слово суда божіегъ. Имамо заиста и мы овдѣ множину предмета о похвалама, кадъ бы то намѣравали, да покойнику нашемъ вѣнаць надгробный сплетемо. — Мало е заиста любезни слушатели на овомъ свѣту людѣи, а мало е и живота таковы, кои бы се животу покойника успоредити могли; едно збогъ разнобразія паметодостойни догађая и приключенія њговы; друго збогъ знаменитости подвига и трудова њговы; а треће и нарочито збогъ велеважности втеченія њгова на судьбину отечества нашегъ. Онъ е правѣи и современный споборникъ и сподвижникъ великогъ и неумрогъ нашегъ Карађорђа; онъ е вѣрнѣи и неразлучимѣи ратнѣи другаръ славою увѣнчаны витезова србскій: Чарапића, Катића, Чупића, Айдукъ Велька и осталь іоштѣ многій све онаковы имена, коя србину нигда забораваљна быти нећею. И садъ л. слуш. ако најманѣ само у мислима нашимъ крозь путаню живота покойникова прођемо: ступити морамо и непримѣтно одма у храмъ наше народнѣи повѣстнице одъ найновѣи и најзнатѣи за насъ времена. Ту ће мо мы наѣи покойника нашегъ на првѣимъ обкопима Свилеувскимъ; наѣи ѣємо га при задобіеню Шабца; при освоеню Београда; на крвавымъ поляма: Мишарскомъ, Тичарскомъ, Лѣшничкомъ — и толикимъ іоштѣ другима; свудъ е онъ туда међу првима быо; и у числу

оны свагда являю се; кои су за спасеніе отечества, православно вѣре, и чести имена србскогъ, противу свакогъ нещастія насупротъ стали; и у свако доба готови были последню каплю крви свое на олтаре рода свогъ принести; да се само еданпутъ судба србства, много дотле пострадавшегъ, рѣши и на боль окрене. О свему томе најяснѣ сведоче и говоре ране нѣгове, коє су покойника чешће у животу свладале и освоиле.

Али нашто люб. слуш. служити нѣму може оваковий вѣрнацъ надгробный? Та мы видимо, да онъ садъ и оне вѣнце, коимъ га е признателно отечество за заслуге нѣгове украшавало — оставля и презире; нѣ ономе, драгій Христ. до похвале човеческе, кадъ онъ еданпутъ предъ лице вѣчногъ судіе изађе. — Гледаюћи дакле очима нашимъ гробъ овај, савъ е нашъ дугъ, люб. слуш. тай: да се свагда сѣћамо и добро опомињемо тога, шта значи, и вреди животъ нашъ на земљи? — и шта смо мы у животу овомъ чинити дужни? — Ево! погледайте! шта намъ заостає иза величія земногъ! Чимъ се скопчава и завршує сва слава; сво одличіе; и толики знакови почести?! — Онај нѣму умилный звукъ оружіа, и трепеть громава бойный, јоштъ ће кой путъ срце ове земљ затрести; и ове горе и планине опетъ ће одъ нѣи заечати — али срце и слухъ славомъ увѣчаногъ, многозаслуженогъ покойника нашегъ, неће се выше на тай гласъ успренути — нѣга ће текъ една архангелска труба моћи пробудити ???

Нама дакле на конацъ люб. слуш. ово едно знати треба, да се не старамо толико о земнымъ и временымъ благама; него да настојмо — вѣчну награду себи заслужити. — Земля е за насъ мѣсто труда и подвига; а тамо е горе успокоєніе, правый животъ и блаженство!

Боже духова и сваке плоти, кои си одъ насъ душу раба твога къ себи позвао, у покой нѣга на лону твогъ милосердіа! — Прими му узъ награду ону крвь нѣгову, коју е онъ проливао за свету твою цркву, и за благо своій соотечественика; — или боль, призри на све недостатке нѣгове — ради проливане крви еднороднога сына твогъ, по примѣру кога, онъ е свагда готовъ быо положити душу своју за браћу своју — Аминъ.

М Р В И Ц Е.

У Франкфурту живи една жена, коя е тако дебела, да онај кой е види, мора сместа попити чашу ракіе да неповрати.

„Анђелу мой, немой говорити о свадби“, рекне еданъ любезникъ своіой драгой „супружество е смрть любви.“

„Али я волею“, одговори му она, да ме вы узмете, па макаръ ме после и нелюбил.“

Некій примир: судъ послао е своіой старіой власти слѣдуюће извѣстіе:

„У понизности шалъ судъ овај известіе свое усмотренію срдитогъ говора Петра ковача, коіомъ приликомъ одлетіло е едно ћоше одъ астала и т. д.“

„Шта си се тако намрштио, момче?“

„Како нећу! боже мой, умро ми е уйка Јова, па бы требало да плачемъ, а немогу.“

Болезникъ. „Господине докторе, я патимъ непрестано одъ главоболъ, кажите ми одъ кудъ долази то?“

Лекаръ. „Будите безъ брига, кадъ вамъ станемъ главу разставляти, казаћу вамъ.“

„Господине докторе, куда сте вы, я васъ давно нисамъ видіо.“

„Я самъ быо неколико неделя у поло.“

„Право! садъ се опомињемъ да самъ читао у новинама.“

„У новинама? за цело?“

„Да, новине гласе да су овогъ месеца 40 людій манъ умрлы него пређашнѣгъ.“

Просіоуъ. „Я любимъ вашу најстарію господичну кћерь! И полажемъ срећу мога живота у нѣне руке. Учините ме најсрећниимъ човекомъ на свету и поклоните ми руку ваше Юлке.“

Отацъ. „Моя старія кћи Юлка? Жао ми е, што вашу честну понуду морамъ одбацити. Моя Юлка, нека међу нама остане, већ е другомъ обречена, и зато ми е жао, што вамъ немогу желю испунити.“

Просіоуъ. „Боже! шта чуемъ я? обречена! за мене изгубљена! Али ясамъ срећу могъ живота већ еданпутъ у ваше руке положіо! Дакле учините ме најсрећниимъ човекомъ и дайте ми вашу млађу кћерь Катацу. Я осећамъ, да е башъ она права господична, кою мое срце любіи.“

Д О М А Ћ Е Н О В О С Т И.

— У окр. ћуп. Нека Станка удовица изъ Шавца враћаюћи се одъ кћери свое изъ Чепура, гди е на слави была, и онако піяна поредъ Мораве идући падне у Мораву и удави се.

— Некій Павле Николић изъ села Дубоке окружіа пожар. задеваюћи пиштоль за поясъ, одапне истый неотично, кои га у кукъ тако рани, да е после 24. сата умро.

— Княжевна *Елисавета А. Карађорђевића*, најмлађа кћи Нѣгове Свѣтлости, у 10-мъ месецу свога живота преставила се 24. т. м. Тѣло е нѣно са најмогућниомъ сыйношћу у овдашню цркву спроведено, и опѣвано, а по томъ испраћено е у Тополу, гди е и Нѣгова Свѣтлость одпутовала.

— Место „Южне Пчеле“ почео е излазити у Новомъ Саду: „Србски Дневникъ“ подъ учредничествомъ Данила Медаковића.

С Т Р А Н Е Н О В О С Т И.

— *Филиппополь 31. Мая.* Овдашњи Евреи хотећи да упражняваю своя вероисповедна безаконія, подплате едного циганина, да имъ украде изъ Карши Яћія едно туре; везавши очи уваћеномъ детету и запушивши му уста стрпали су га у едну врећу, и понели га на лећима као какво обично бreme сасвимъ равнодушно, али кадъ су прелазили преко велике ћупріе Евра, стражари мислећи да носе украдено ягнѣ, принуде њ да врећу отворе, и кадъ виде полумртво дете яве власти, коя испитавши

стварь, уверила се о истинности гадне намере поменути сувѣрны сынова Яковлѣви.

— *Салоникъ 28. Мая.* Расписомъ одъ 19. Шабана 1268. год. 26. Мая 1852. главный управитель ове вароши позвао е овдашнѣ конзуле, да закажу своимъ поданицима, како одъ више власти установлѣный трговачкѣй интересъ, кой е са 20% на 12% спуштень неће ступити у дѣйство изъ узрока, кое су трговци надлежной власти предложили, слѣдователно овай е укинуть, и у напредакъ поступиће се по старомъ обычаю у трговачкимъ предузећама Само се забранюе онима узимати више одъ 12% интереса, кои просто новце подъ интересъ даю.

— *Цариградъ 7. Юнія.* У присутствію султановомъ и нѣгове майке, попечителя и осталы великаша државны изгорено е у царской ковници прошлогъ четвртка за 13 милиона гроша банака.

— Изъ Таврида подъ 14. Мая являю да е Ератъ саюженъ съ Персіомъ; споминю такође о едномъ банкротлукъ, кой е уплашио сву трговину персиску. Банкротирала е велика трговачка кућа Хаџи Мирзе, сыновца Х. Хусеина, Х. Миръ Абдула Кашима, са 6 мил. гроша. Говоре, да овай трговацъ има много добара, коя пакъ недостижу да намире све кредиторе. Овай банкротлукъ сматра се као предтеча млоги други. Савъ трговачкѣй светъ востока уплашио се одъ овога случая.

— *Адинъ 27. Мая.* По малой Азїи тумараю сада неки Англоамериканци, и одвраћаю восточне христіане одъ нѣвогъ православїя, раздаваюћи имъ неке кнѣжице на грчкомъ езѣку, у духу нѣнове вероисповеди написане. Али надлежне црковне власти чимъ су дознале за овай поступакъ тѣй незваны старателя душевни, одма су поодузимали кнѣжге одъ народа, и показали имъ путъ.

— *Нев-Йоркъ 2. Юнія.* Найважнїи случай, кой се овы дана у области союзны држава Америке догодїо, есть изборъ генерала Шерцеа за президента републике. Говоре, да е то човекъ савршеногъ академическогъ изображеня, великогъ политичногъ искусства, безпорочногъ приватногъ характера и непоколебимогъ постоянства.

— *Паризъ 14. Юнія.* Монталембертъ скопчао е на врло вештѣ начинъ у данашнѣмъ засѣданїю законодателногъ тела орлеанскїй предметъ са преговорима о бюджету. То есть примѣтїо е да се радуе, што ништа одъ продае добара орлеанске куће у бюджету заведено непазати, коя поводомъ сажаленя достойны декрета изгубила е одъ столећа притяжавано иманѣ. Онъ вели, да е учинїо ову примѣтбу само у интересу „правице, иманя едне жалостне, незаслужене, неоправдане и непредвидиме несреће.“ Сажалѣва, што се остае при извршенїю овогъ безцѣлногъ и безосновногъ самовластїя и жели себя срећу, да садашнїи депутирци немаю шта себи пребацити у смотренїю овы предузеты мера. Упечатленѣ, кое е овай говоръ на камеру учинїо было е чрезвычайно, Монталембертъ не имао намеру, да нѣгово слово прошлогъ вторника говори, али кадъ е президента на трибини опазїо, промислю се е и говорїо е. Министерство не наклонѣно да се тай говоръ по дозволенїю камере обнародуе. Но забрана ова дошла е касно, ерѣ овай говоръ разпрострѣ е већ по читавомъ Паризу.

— Овы дана умро е у Паризу еданъ спекулантъ на Берзи, кой е 13 до 14 милиона франака после себе оставїо. То е быо еданъ старацъ, тврдости прекомерне, кой свое огромно иманѣ нїгда не трошио на общепользна заведенїя. Цело нѣгово иманѣ припало е удалѣнимъ сродницима, кои су сироти селяци у пирнейскимъ горама.

— У Француской има 2 до 3. мил. паса, за кое се троши годишнѣ 45—46. мил. франака, а у Белгїи на пол. мил. паса троши се годишнѣ 7—8. мил. франака.

— *Пешта 19. Юнія.* Приликомъ установленя мацарскогъ меѣусобногъ обезбеѣваня землѣ одъ града (туче) добїо е одборъ обезбѣдѣтельный до 8. Юнія ове године 645.980. форинтїй, а одъ 9. до 14. Юнія обезбѣдили су нѣи 26. лица свое польске усева и платили су 54.260 свега платило е 131. лице за обезбеѣенѣ 701.240 фор. ср. Уведенїй прекїй судъ у Мацарской за убїйце и попутне пуштаїе укинуће се и замениће се обичнымъ поступкомъ судейскимъ, ерѣ се приметїло соотвѣтственно умаленѣ овы преступленїя.

— *Франкфуртъ 13. Юнія.* Овде се налазе више особа у затвору, кои су обтужени, да су убили княза Лихновскогъ и прускогъ генерала Ауерсвалда. Надлежна овогъ предмета тичућа се акта послао е овдашнїй криминальный судъ на едно свеучилиште да изрече пресуду, ербо е апелационный судъ одреко се свога права да изрече надъ нѣима пресуду.

— У Калишу се опетъ появила колера и поискала е више жертвїй.

— Руско правителство наручило е шине за гвозденый путъ кодъ рудокопня аустрїйски у краинской и у Штаермарку.

— *Паризъ 3. Юнія.* Говоре, да е президентъ републике зато ослободїо славногъ ученогъ Арага одъ заклетве, што се бояо да бы га истый са звездомъ нѣгове среће у неприятельство довео.

— Телеграфичне вѣсти изъ Париза одъ 17. Юнія являю, да су се млога племена увосточномъ Алгиру подїгла на буну; а одъ 18. Юнія доносе гласъ да правителство французско у смотренїю буне у Алгиру їошть ништа явнимъ путемъ не публикуму до знаня доставило.

— Приходъ своїо театра, концертра, и балова у Паризу за месецъ Май изнео е на еданъ милїонъ и 20. франака. —

— Царъ Аустрїйски на своемъ путованїю више е затворени изъ тавница помиловао.

Оглась.

(60)

(3—3)

Кнѣжга: ШУМАДИНЧЕ I. свеска, може се їоште у учредничеству за 1. цванцъ добити. Ко за 10. комада пошлѣ новце еданъ ком. добїе бадава.

Данасъ шалѣмо последнїи путъ Шумадинку онима, што нису за унапредакъ одъ Петровадне платили и праштаюћи се съ нѣима молимо оне што нису за прошло теченїе платили, да намъ новце што пре пошлю.